

С.О. Чус, магістрант, I курс, гр. ФБСМ-1, ФОФ
Науковий керівник – к.е.н., доц. І.В. Литвинчук
Житомирський державний технологічний університет

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ БЮДЖЕТНОГО ПЛАНУВАННЯ

У бюджетному процесі значну роль відіграє бюджетне планування, оскільки від правильного визначення планових показників бюджету залежить якість його виконання.

Бюджетне планування - це комплекс організаційно-технічних, методичних і методологічних заходів на таких стадіях бюджетного процесу як складання, розгляд і затвердження бюджетів для визначення обсягів і джерел формування та напрямів використання бюджетних ресурсів держави з метою забезпечення стабільного соціально-економічного розвитку суспільства.

Бюджетне планування є складовою загальнодержавного економічного планування і займає центральне місце у фінансовому плануванні. Від рівня збалансованості бюджету на стадії планування, точності економічних і соціальних прогнозів залежить стабільність функціонування бюджетної сфери і рівень виконання програм протягом майбутнього бюджетного періоду.

Бюджетне планування є головним елементом бюджетного управління, його теоретичні основи і практика функціонування визначають якість та ефективність бюджетної політики держави та її регіонів. Таким чином, бюджетне планування виконує роль інструмента реалізації політики держави.

Суб'єкт бюджетного планування - Апарат бюджетного планування - Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, територіальні керівні органи виконавчої влади, Міністерство фінансів України, Рахункова палата, Державна фінансова інспекція та їх територіальні органи, розпорядники бюджетних коштів.

Об'єкт бюджетного планування - Державний та місцеві бюджети.

Інструмент бюджетного планування - механізм і методи бюджетного планування.

Мета бюджетного планування - складання бюджету у відповідності до пріоритетів бюджетної політики.

Завдання бюджетного планування:

- визначення реальних джерел і достовірних обсягів доходів бюджету;
- оптимізація структури видатків бюджету; досягнення збалансованості між доходами і видатками;
- раціональний розподіл доходів та видатків між ланками бюджетної системи;
- формування бюджетних резервів.

Ефективність організації бюджетного планування забезпечується за умови застосування науково обґрунтованих принципів. До основних принципів бюджетного планування відносять:

- комплексний підхід до основних параметрів економічного і соціального розвитку у відповідності з наявними бюджетними можливостями;
- органічний зв'язок бюджетного планування з системою державних та регіональних програмних документів економічного і соціального розвитку;
- демократизація бюджетних відносин;
- створення оптимальних зв'язків між державним та місцевими бюджетами;
- пріоритетність бюджетного планування над іншими фінансовими планами;
- наукове обґрунтування планів з метою забезпечення економічної обґрунтованості та реальності прогнозних розрахунків;
- застосування єдиної методології здійснення бюджетних розрахунків;
- раціональне визначення джерел бюджетних ресурсів;
- створення резервів для забезпечення безперервності бюджетного процесу.

Кінцевим результатом процесу бюджетного планування є сукупність рішень і бюджетних показників у вигляді державного та зведеного бюджетів з врахуванням змін, що відбулися або очікуються у бюджетній сфері.

Недоліком процесу бюджетного планування є те, що кожен бюджет є практично новим документом, оскільки складається на основі поточної реальності без урахування стратегії розвитку держави. Тому щорічне формування бюджету супроводжується дебатами і дискусіями з приводу його структури, розміру планових показників тощо. Про недосконалість процесу бюджетного планування свідчить і не реалістичність закладених у бюджеті показників - фактичний рівень бюджетних витрат практично по усіх статтях нижче, ніж запланований.

Отже, бюджетне планування спрямоване на підвищення ефективності, дієвості й прозорості державного сектору економіки і проводиться шляхом встановлення бюджетних цілей не тільки на наступний рік, а й на перспективу. Тому порядок бюджетного планування безпосередньо визначає характер бюджетного процесу.